

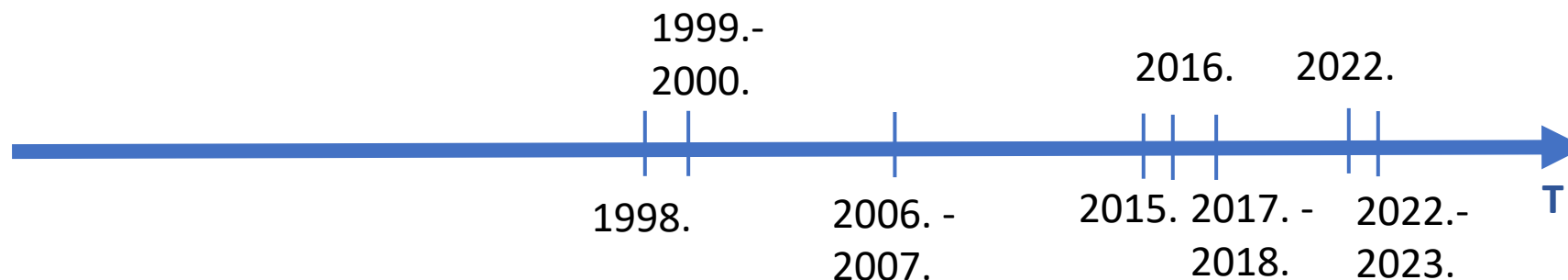
Rodne nejednakosti nevidljivog rada –
pregled istraživanja rutinskih, povremenih i
mentalnih kućanskih poslova od 1998. do
danas

izv. prof. dr. sc. Ksenija Klasnić, Sveučilište u Zagrebu Filozofski fakultet

Suzana Kunac, Peta disciplina

Pregled istraživanja i izvora podataka

1. Topolčić, 2001 (podaci iz 1998.)
2. Tomić-Koludrović i Kunac, 2000 (podaci 1999.-2000.) **Stope Nade**
3. Čulig, Kufrin i Landripet, 2007 (podaci 2006.-2007.) **B.a.B.e.**
4. Bertek i Dobrotić, 2016 (podaci iz 2015.) **B.a.B.e.**
5. Klasnić, 2017 (podaci iz 2016.) **PRS**
6. A) Tomić-Koludrović, Petrić, Puzek i Zdravković, 2020 (podaci 2017.-2018.) **PILAR ST**
6. B) Derado, Petrić i Tomić-Tomić-Koludrović, 2020 (podaci 2019?) **PILAR ST**
7. Barada, et. al. - Projekt „Utjecaj javnih politika na kvalitetu obiteljskog i radnog života te na demografsku sliku Hrvatske - prostori promjene” – preliminarni izvještaj 2023. (podaci 2022.) **B.a.B.e. i UNIZD**
8. Klasnić, 2022, 2023, 2024 (podaci 2022. i 2023.) **FFZG**

Pregled istraživanja i izvora podataka

	Metodologija, metoda, uzorak
1. Topolčić, 2001	QUAN: anketa, N=152, prigodan uzorak; većina ispitanika bili su polaznici škole za izobrazbu koji su u trenutku anketiranja bili u braku i zaposleni.
2. Tomić-Koludrović i Kunac, 2000	QUAN: face to face anketa, N=3200 repres. uzorak žena iz Splitsko-dalmatinske, Osječko-baranjske, Istarske župaije i Grada Zagreba
3. Čulig, Kufrin i Landripet, 2007	QUAN: face to face anketa, N=1005 repres. uzorak punoljetnih građana RH (opća populacija) prema popisu stanovništva iz 2001.
4. Bertek i Dobrotić, 2016	QUAN: anketa, N=1260, kućanstva (repres.)
5. Klasnić, 2017	QUAN: anketa, N=600, zaposlene žene (repres.)
6.A Tomić-Koludrović, et al., 2020	QUAN: anketa, N=1200, punoljetni građani RH (repres.)
6.B Derado, Petrić i Tomić-Tomić-Koludrović, 2020	QUAL: 92 polustrukturirana intervjua (34 s muškarcima, 43 sa ženama i 15 partnerskih)
7. Barada, et al., UNIZD, 2023	QUAN: CATI anketa N=3600, repres. uzorak roditelja s djecom do 18 godina.
8. Klasnić, 2022, 2023, 2024	QUAL: fokusne grupe (3), N=25 QUAN: anketa, N=1000, punoljetne osobe u RH koje žive u heteroseksualnim vezama s partnerom (u braku ili ne) najmanje godinu dana (repres.)

Pregled teorijskih pristupa i koncepata

Topolčić, 2001

Ekonomске i društvene promjene u posljednjih pola stoljeća utjecale su na obrasce podjele rada između bračnih partnera. Novi koncept "**adaptabilnog partnerstva**", koji je očekivao da podjela rada u kućanstvu reflektira promjene u participaciji partnera na tržištu rada, nije većinski zaživio - **promjene na tržištu rada ne prate promjene u obitelji** (žene i dalje rade većinu kućanskog rada). Plaćena pomoć u kući je rijetka.

Zbog trenda sve kasnijeg stupanja u brak i sve više dobi u kojoj rađaju prvo dijete, žene tek što su prestale njegovati i brinuti se o svojoj djeci (engl. **mommy track**), postaju njegovateljice ostarjelih roditelja (engl. **daughter track**). Podjela rada između bračnih partnera izvan kućanstva bilježi velike strukturne promjene i sve veći broj obitelji u industrijaliziranim zemljama suočen je s **dvostrukom opterećenošću žena**.

Dva koncepta umjesto adaptabilnog partnerstva: **odgođena adaptacija** (promjene će se dogoditi s vremenskim odmakom (Gershuny, Godwin i Jones (1994.)) i **zaustavljena revolucija** - promjene se neće dogoditi (Hochschild, 1990.)

Objašnjenja neegalitarne podjele rada u obitelji obično posežu za strukturalnim ili kulturalnim čimbenicima, posebice muškarčevim superiornim ekonomskim položajem i utjecajem ideologije rodnih uloga. **Eksplanatorni koncepti** kao "**relativni resursi**", "**socijalizacija-ideologija roda**" i "**raspoloživost vremena**" prema rezultatima empirijskih studija "objašnjavaju neke od opaženih razlika u radu muškaraca u kućanstvu, ali rezultati su često nekonzistentni i ponekad su kontradiktorni" (Coltrane, 1990: 159).

Ono zajedničko i kapitalizmu i socijalizmu jest **patrijarhalnost** – uzrok potlačenosti žena u društvu.

Pregled teorijskih pristupa i koncepata

Tomić-Koludrović i Kunac, 2000

- Rad se temelji na operacionalizaciji Beckove teze o **refleksivnoj modernizaciji** (Beck, 1994). Taj koncept služi za razumijevanje ne samo položaja žena u tranzicijskoj Hrvatskoj, nego i modernizacijskog stupnja cjelokupnog društva. Rezultati istraživanja položaja žena u Hrvatskoj kontekstualiziraju se procesom modernizacije pri čemu se razlikuju **predmoderni, moderni i postmoderni** elementi položaja i način ponašanja žena, ali i karakteristike hrv. društva.
- Polazi se od teze da je u Hrvatskoj riječ o nestabilnom spoju predmodernih, modernih i postmodernih vrijednosti, stavova i načina ponašanja što je rezultat dominantnog **patrijalnog odnosa prema ženama**.
- Iako **žene nisu homogena grupa**, teza rada je da one jesu grupacija čiji je društveni položaj u odnosu na muškarce **marginalan**: žene posjeduju **znatno manju društvenu moć** jer ih ekonomska nesigurnost i neprisutnost na mjestima gdje se donose važne društvene odluke, onemogućava u iskazivanju vlastitih potencijala, što pridonosi njihovoj **depolitizaciji i "povratku u obitelj"**; nesudjelovanje žena u društvenom životu još više produbljuje protumodernizacijske tendencije hrvatskog društva.
- **Trostruka opterećenost žena** u poslijeratnim i tranzicijskim okolnostima

Istraživanje Stope Nade:
„Politički i kulturni aspekti društvenog položaja žena u RH“ Rezultati istraživanja objavljeni u knjizi:
Tomić-Koludrović, Inga i Kunac Suzana (2000.):
“Rizici modernizacije: Žene u Hrvatskoj 90-ih“, Splitska vez@ 2, Split.

Pregled teorijskih pristupa i koncepata

Čulig, Kufrin i Landripet, 2007

- analize (pred)integracijskih odnosa Hrvatske i EU, poseban naglasak na **zakonodavnu i pravnu prilagodbu pravnoj stečevini Unije u područjima ženskih ljudskih prava i rodne jednakosti** i tako su razmotrena prava žena i njihov sadašnji i budući položaj u hrvatskom društvu.
- Kod vrijednosne i stavovske strukture ispitani tradicionalni i moderni seksizam te ljudska i građanska prava žena i položaj žena u Hrvatskoj.

Istraživanje je provedeno u okviru projekta "Otkrivanje nepoznatih strana Europske unije – vodič kroz labirint ključnih uredbi i propisa koji utječu na naše živote" čiji je nositelj bila Grupa za ženska ljudska prava B.a.B.e., a financirala ga je Delegacija Europske komisije u Republici Hrvatskoj iz Phare programa.

Pregled teorijskih pristupa i koncepata

Bertek i Dobrotić, 2016

Usklađivanje obiteljskih i poslovnih

obaveza - instrumenti i mjere

usmjereni usklađivanju obiteljskih obaveza i plaćenog rada:

- Roditeljski dopusti uz zaštitu radnog mjesta
- Fleksibilno radno vrijeme i drugi radni uvjeti
- Zaštita na radnom mjestu
- Porezne olakšice za ovisne članove obitelji
- Naknade usmjerene obiteljima
- Predškolske i školske usluge
- Registrirano čuvanje djece i podrška roditeljstvu
- Usluge za ovisne članove obitelji
- Poticaj rodnoj ravnopravnosti

Tomić-Koludrović, Petrić, Puzek i Zdravković, 2020

Modernizacijske teorije – rodni stavovi i odnosi smatraju indikatorom demokratiziranosti i modernosti društva

GAD paradigme (engl. *gender and development*), usmjeravaju tematiku razvoja na pitanje **načina na koje rod generira pristup resursima**. Proučavanje rodnih odnosa vodi izravno u **srž svih društvenih procesa**.

Rod i dalje ostaje temeljni prediktor neravnopravne podjele rada u kućanstvu, kao što je to zaključila Hochschild (1989), navodeći da je riječ o nekoj vrsti „**zaustavljene revolucije**“ u emancipaciji žena; te su **razlike i dalje toliko izražene** da se Cotter, Hermsen i Vanneman (2011) pitaju svjedočimo li **kraju rodne revolucije**. Bilo bi, naravno, ipak pretjerano tako zaključivati, no vidljivo je da se rodna podjela rada u kućanstvu **iznimno sporo mijenja**, kao i to da **nije riječ o stalnom, linearnom napretku**.

Teorijski „**pristupi stajališta**“ (engl. *standpoint approaches*) (Harding, 1987) - akteri oblikuju svoja znanja na temelju vlastitih iskustava, pa se može pretpostaviti da će osobe koje su u djetinjstvu imale iskustvo da su i muškarci obavljali neke kućanske poslove, imati egalitarnije stavove o podjeli rada u kućanstvu.

Pregled teorijskih pristupa i koncepata

Nevidljivi rad;
neplaćeni rad;
rodno segregiran rad;
kućanski rad

FIZIČKI RAD (RUTINSKI I
POVREMENI);
BRIGA/SKRB ZA DJECU;
BRIGA/SKRB ZA STARIJE I
NEMOĆNE ČLANOVE OBITELJI;
EMOCIONALNI RAD;
MENADŽMENT OBITELJSKOGA
RADA; KOGNITIVNI RAD;
MENTALNI RAD

Analitičke dimenzije:

- vrsta posla/zadataka
- broj sati rada (vrijeme, učestalost)
- tko radi više (rodna podjela)
- percepcija pravednosti i/ili zadovoljstvo

Poslovi koji su prema tradicionalnoj podjeli rada između muškaraca i žena označeni kao "**ženski**" najčešće se razlikuju od "muških" poslova po sljedećim osobinama:

- 1) vremenski su dugotrajni,
- 2) repetitivni,
- 3) izvršavaju se prema dnevnom ili tjednom rasporedu uz malu vremensku fleksibilnost,
- 4) vezani su za zatvorene prostore kućanstva.

A purple oval with a thin black border, centered on a white background. Inside the oval, the text "Pregled izabranih rezultata istraživanja" is written in a black, sans-serif font, arranged in four lines.

Pregled
izabranih
rezultata
istraživanja

1. Topolčić, 1998.

1. Glavni cilj rada bio je provjeriti u kojoj je mjeri rad u kućanstvu rodno segregiran. Rezultati sugeriraju (1) da je podjela rada u kućanstvu između bračnih partnera i dalje neravnopravna, uz puno veći radni angažman žena; (2) muškarci se više brinu za djecu nego što su angažirani u obavljanju kućanskih poslova; (3) rad u kućanstvu u velikoj je mjeri rodno segregiran, što potvrđuju i rezultati logit analize.

779

TABLICA 1
Učestalost obavljanja kućanskih poslova prema spolu i korelacija učestalosti obavljanja kućanskih poslova i spola

11 poslova

Kuhanje, rublje, suđe i glačanje žene obavljaju u preko 94% slučajeva

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 10 (2001),
BR. 4-5 (54-55),
STR. 767-789
TOPOLČIĆ, D.:
MUŠKARCI TO NE RADE...

Učestalost obavljanja poslova	Popravci %		Kuhanje %		Usisavanje %		Majstori %		Rublje %		Sanitarije %		Ljubimci %		Smeće %		Namirnice %		Suđe %		Glačanje %	
	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M
Nikad	30.6	1.5	-	22.4	1.2	22.4	32.1	22.7	1.2	63.6	1.2	50.1	20.0	36.5	11.9	1.5	-	3.0	-	16.4	1.2	56.1
1-2 mjesечно	17.6	14.9	4.7	31.3	5.9	31.3	9.5	4.5	-	15.2	3.5	22.7	-	7.7	8.3	12	7.1	7.5	2.4	17.9	1.2	25.7
1-2 tjedno	2.4	4.5	1.2	17.9	10.6	14.9	1.2	1.5	3.5	4.5	7.1	4.5	5.0	5.8	11.9	14.9	7.1	11.9	2.4	14.9	3.5	1.5
Kad god treba	49.4	79.1	94.1	28.4	82.3	31.3	57.1	71.3	95.3	16.7	88.2	22.7	75.0	50.0	67.9	71.6	85.8	77.6	95.3	50.7	94.1	16.7
Korelacija (Spearmanov r)	.36*		-.68*		-.55*		.14		-.81*		-.70*		-.25*		.07		-.11		-.52*		-.79*	

Napomena: korelacije označene zvjezdicom statistički su značajne uz $p < .01$.

2. Tomić-Koludrović, Kunac, 1999.

Obavljanje redovitih kućanskih poslova

	Kuhanje	Peglanje	Pranje veša
Oboje podjednako	13,4	3,0	2,9
Suprug/partner	2,0	1,3	1,1
Žena	84,5	95,6	95,9

Briga za malodobnu djecu

	Uzimanje bolovanja kad je dijete bolesno	Hranjenje djeteta	Vođenje djeteta u šetnju
Stalno i uglavnom suprug/partner	4,4	1,6	35,9
Podjednako suprug partner i žena	22,2	30,5	57,1
Uglavnom i stalno žena	73,3	67,8	7,2

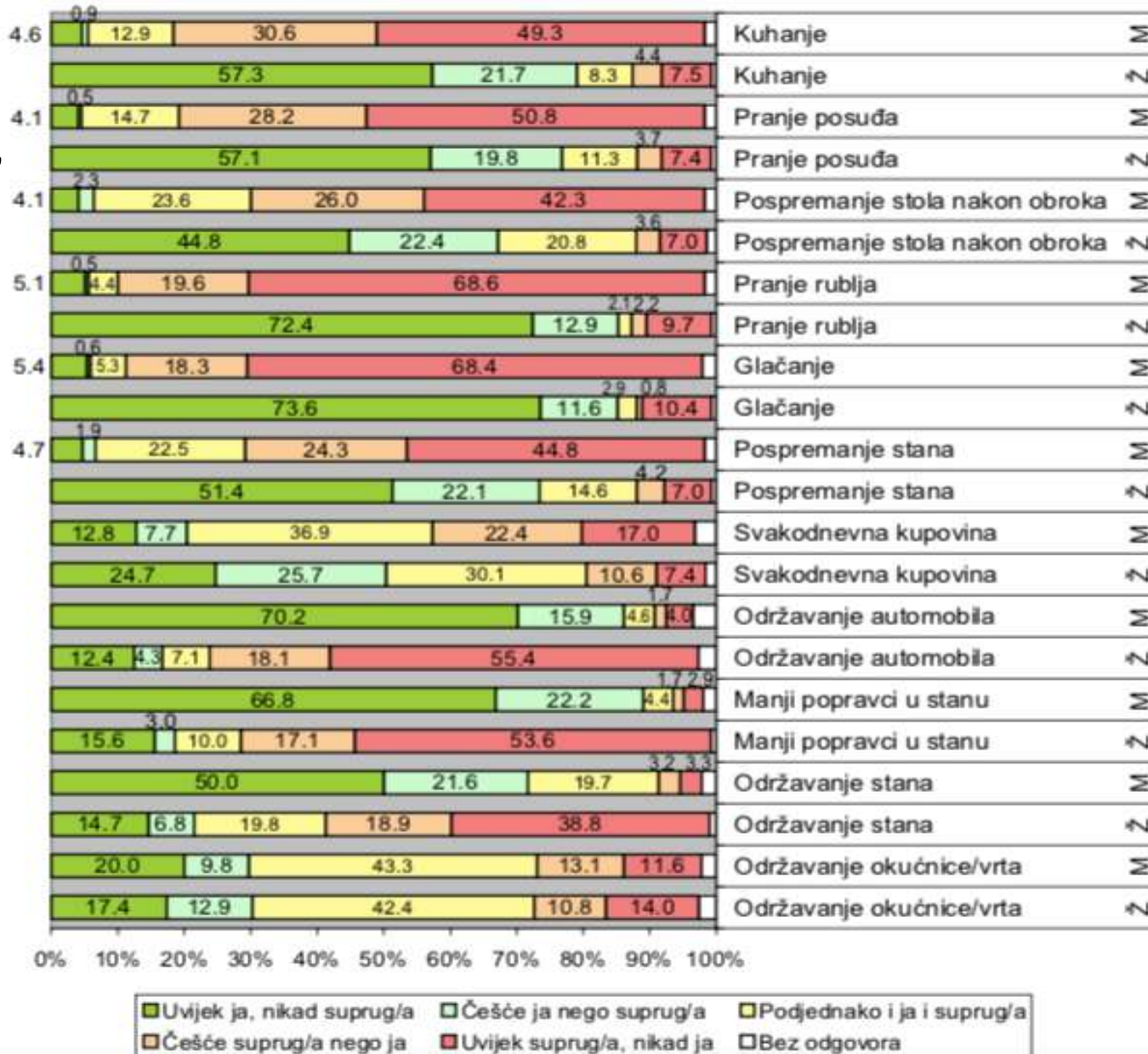
Obavljanje povremenih poslova

	Točenje goriva za auto	Instaliranje plinske boce	Lakši popravci kućanskih aparata
Oboje podjednako	19,8	14,0	7,3
Suprug/partner	72,2	72,4	84,6
Žena	7,9	13,9	7,9

3. Čulig, Kufrin, Landripet, 2007.

11 poslova

Tko u Vašoj obitelji češće obavlja niže navedene kućne poslove – Vi ili Vaš/Vaša
suprug/supruga odnosno partner/partnerica?

Dominantno ženski poslovi:

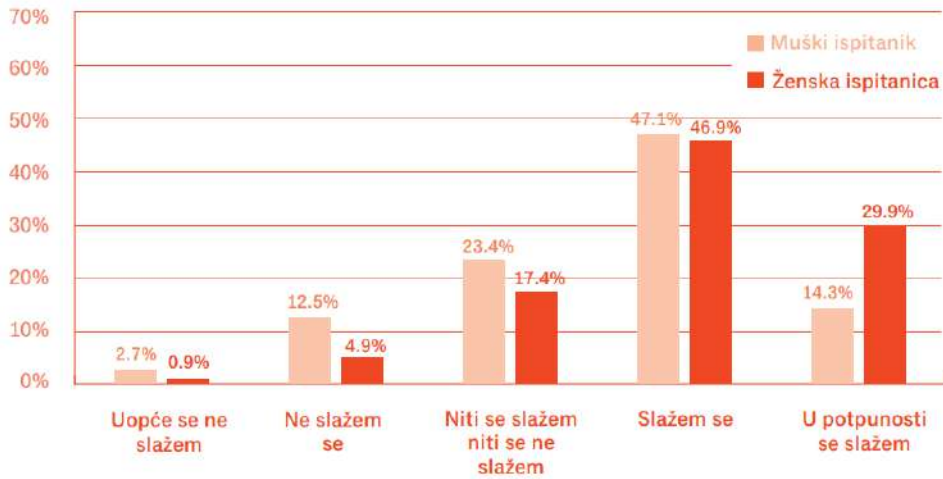
- pranje rublja (Ž 85% / M 88%)
- glačanje (Ž 85% / M 87%)
- kuhanje (Ž 79% / M 80%)
- pranje posuđa (Ž 77% / M 79%)
- pospremanje stana (Ž 73% / M 69%)
- pospremanje stola nakon obroka (Ž 67% / M 68%)

Dominantno muški poslovi:

- manji popravci u stanu (M 89% / Ž 70%)
- održavanje automobila: (M 86% / Ž 74%)
- održavanje stana (npr. promjena osigurača za struju, promjena plinske boce, lakši popravci kućanskih aparata i sl.) (M 71% / Ž 58%)

4. Bertek i Dobrotić, 2016 (podaci iz 2015.)

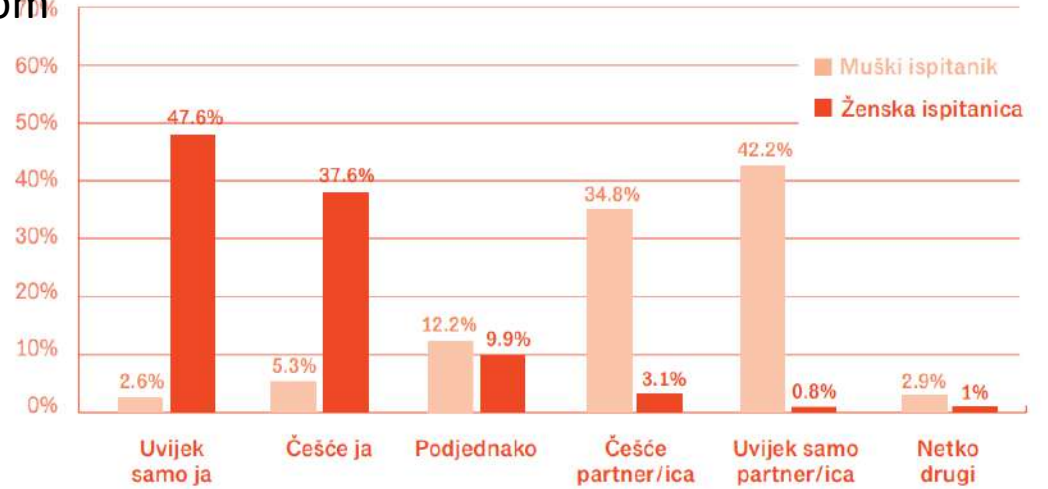
TABLICA 16: Reakcije na izjavu „Žena i muškarac trebaju ravnopravno dijeliti kućanske poslove“

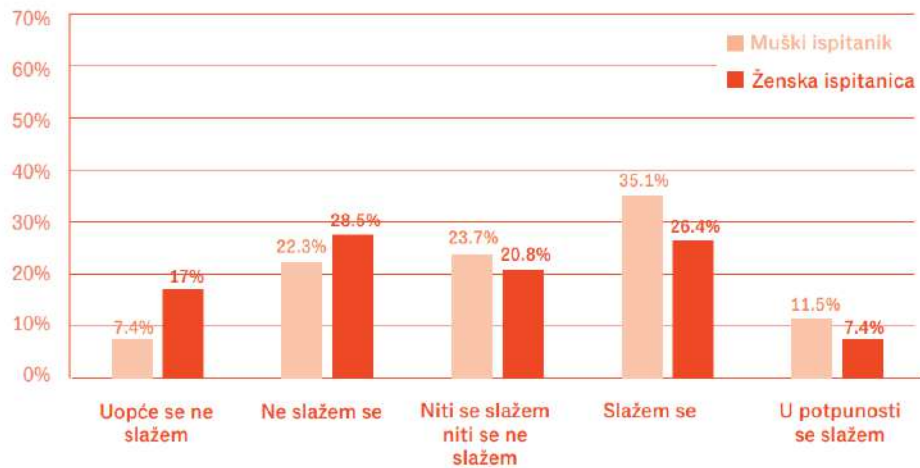
47, 1 % M se slaže s tvrdnjom

praksa zaostaje za stavovima

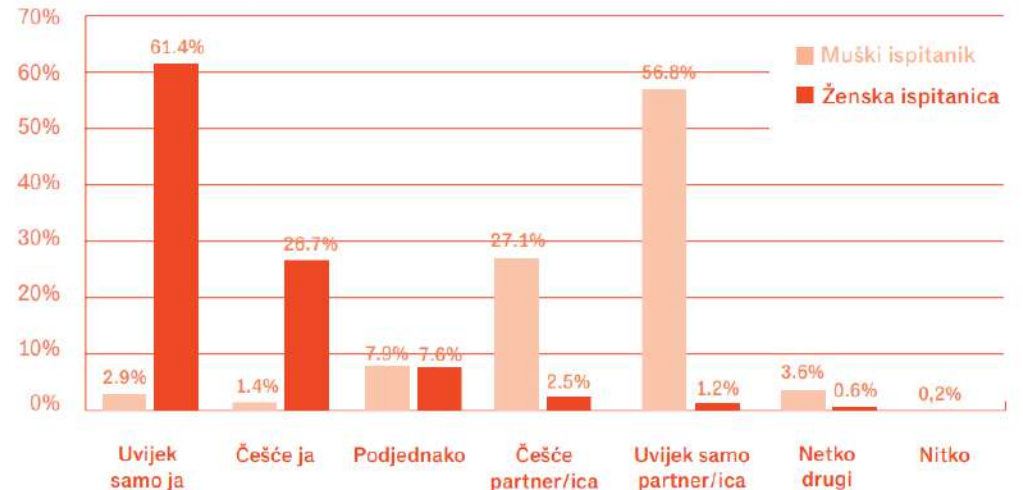
TABLICA 18: Odgovori na pitanje „Tko u obitelji češće kuha?“

TABLICA 17: Reakcije na izjavu „Žena treba snositi veću odgovornost za brigu o djeci“

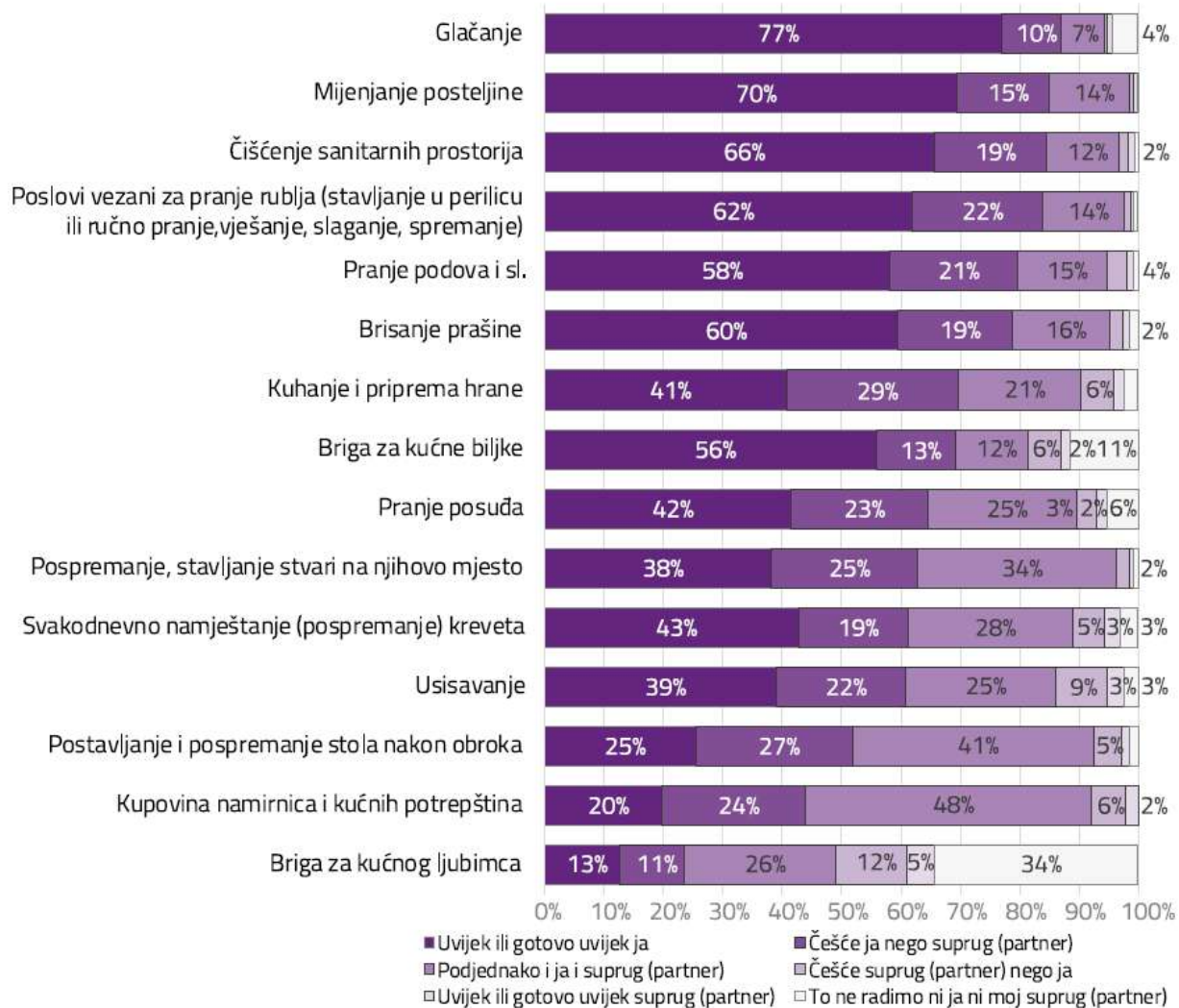

TABLICA 19: Odgovori na pitanje „Tko u obitelji češće pere i glača rublje?“

5. Klasnić, 2017 (podaci iz 2016.)

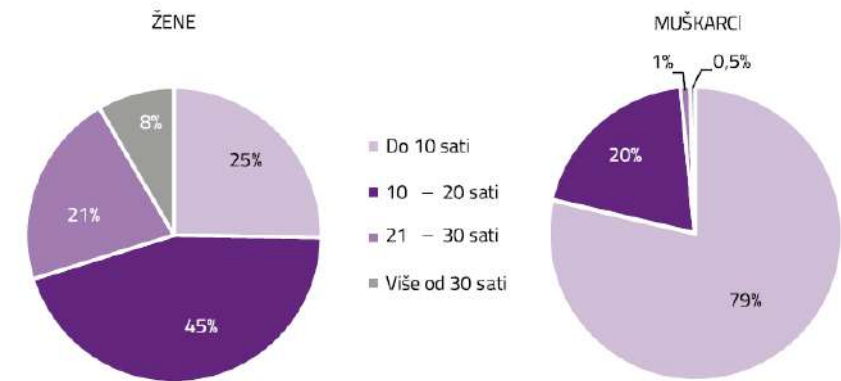
RUTINSKI KUĆANSKI POSLOVI (15)

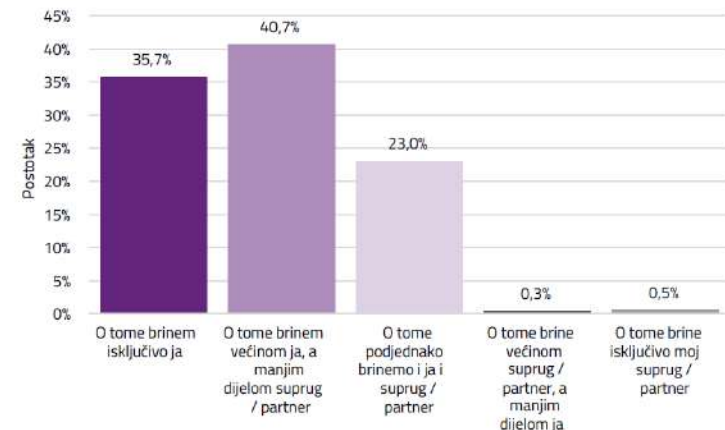
Slika 3. Obavljanje rutinskih kućanskih poslova (N = 600)

Slika 4. Obavljanje rutinskih kućanskih poslova (N = 600)

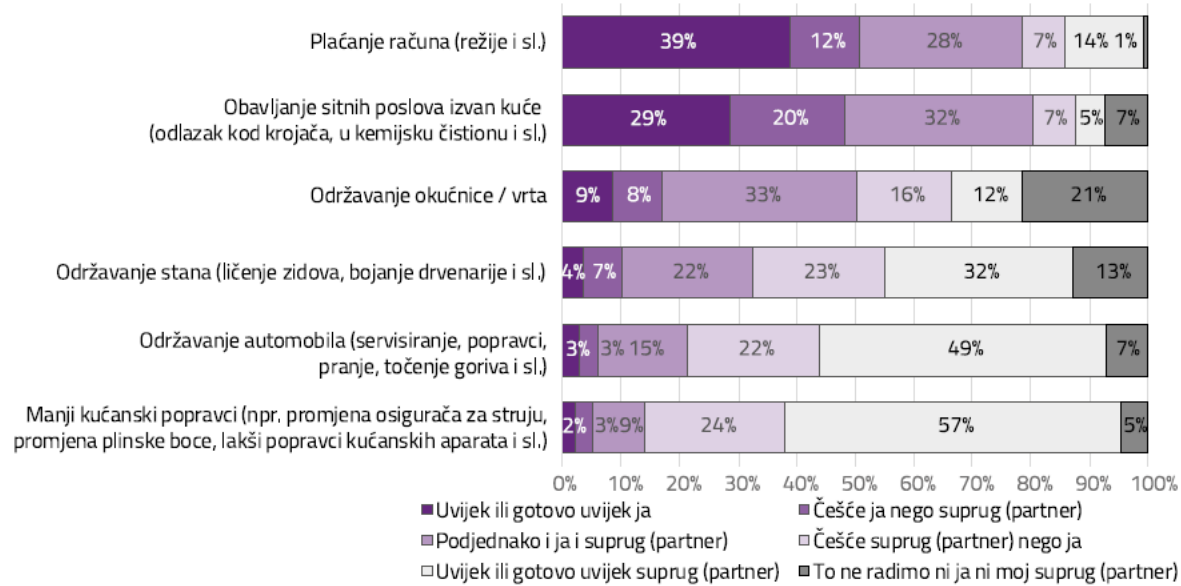
Slika 5. Broj sati tjedno provedenih obavljajući rutinske kućanske poslove

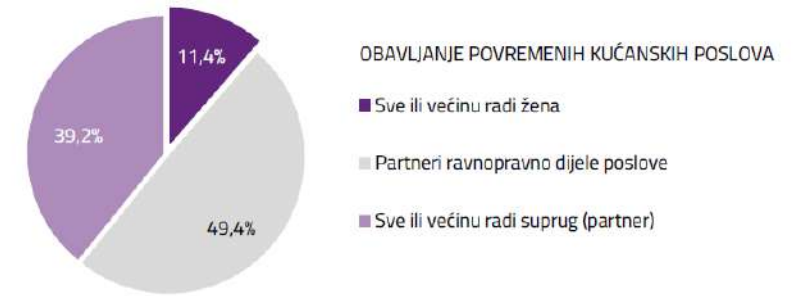
Slika 6. Briga o tome da rutinski kućanski poslovi budu obavljani (N = 600)

5. Klasnić, 2017 (podaci iz 2016.)

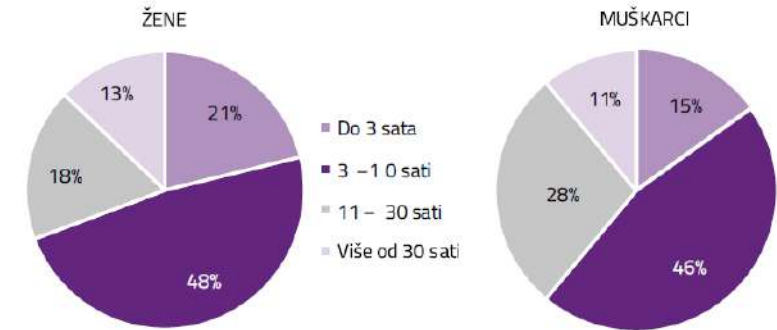
POVREMENI KUĆANSKI POSLOVI (6)

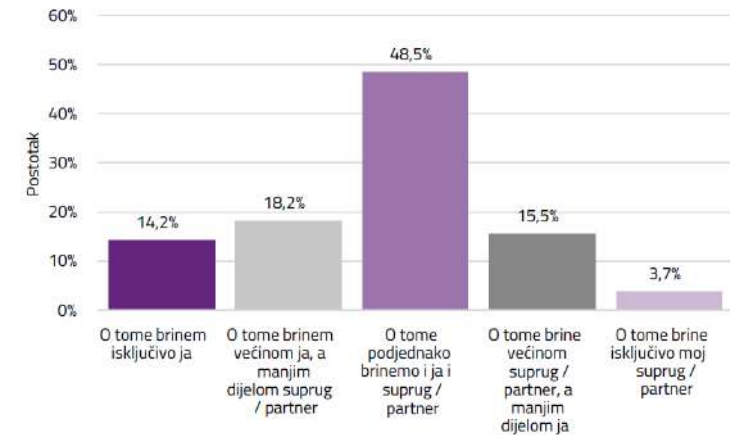
Slika 8. Obavljanje povremenih kućanskih poslova (N = 600)

Slika 7. Obavljanje povremenih kućanskih poslova (N = 600)

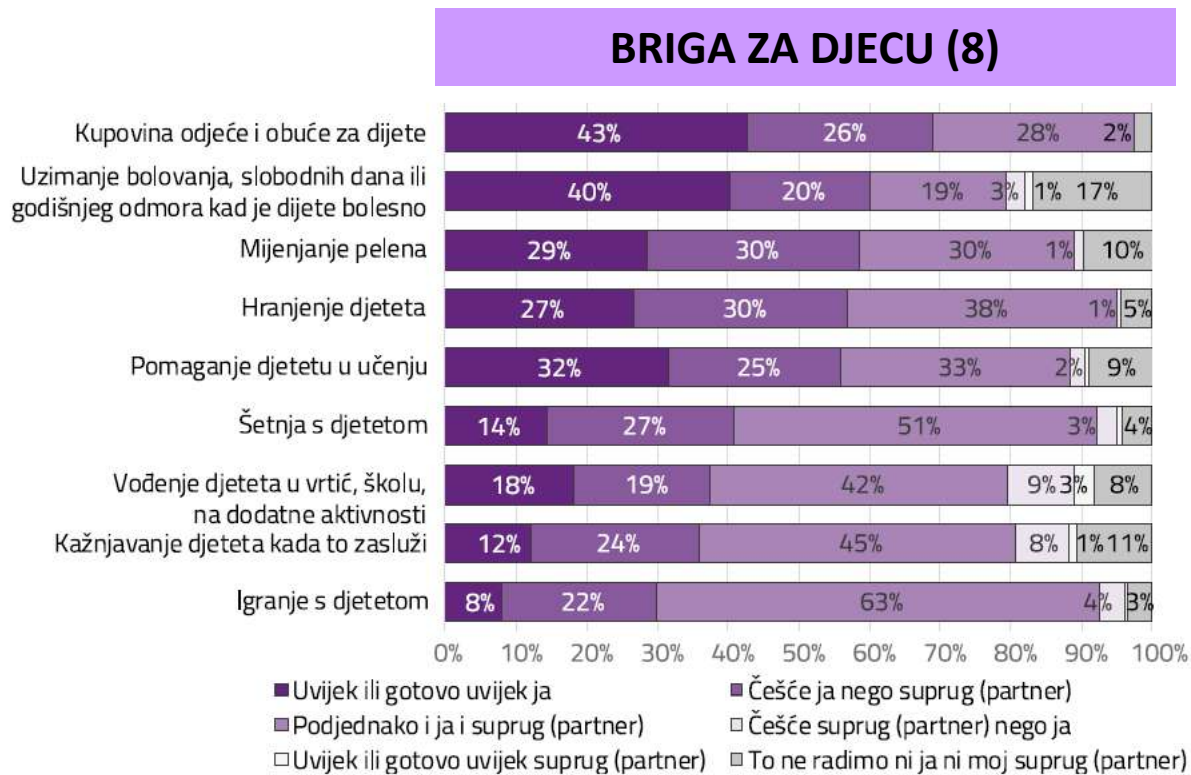

Slika 9. Broj sati mjesečno provedenih obavljajući povremene kućanske poslove

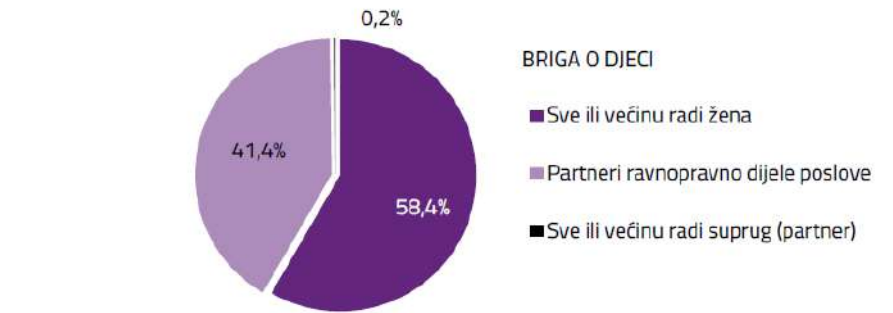

Slika 10. Briga o tome da povremeni kućanski poslovi budu obavljeni (N = 600)

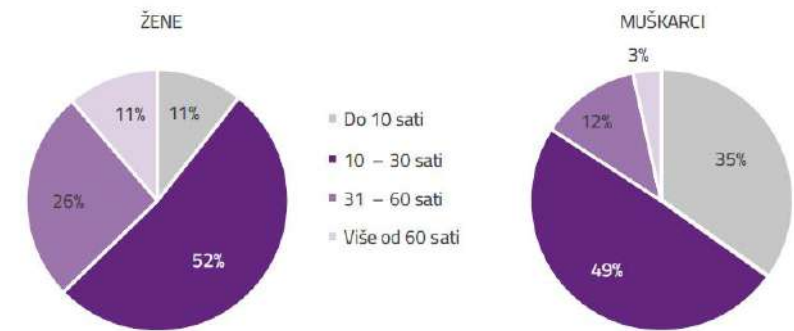
5. Klasnić, 2017 (podaci iz 2016.)

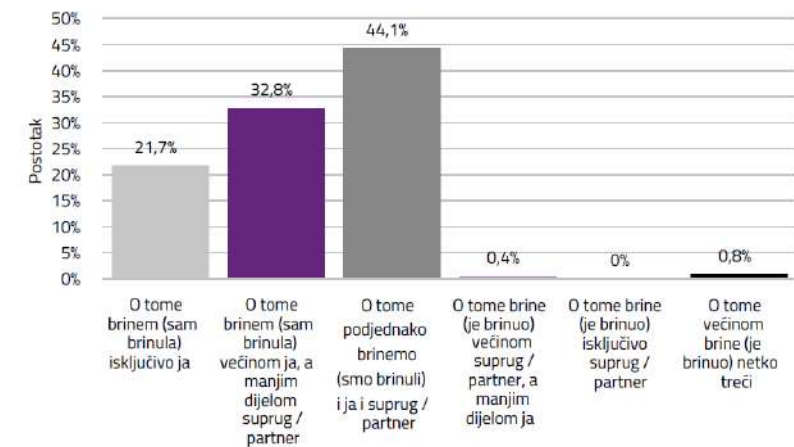
Slika 11. Briga za djecu (N = 503)

Slika 12. Obavljanje poslova vezanih za brigu o djecu (N = 503)

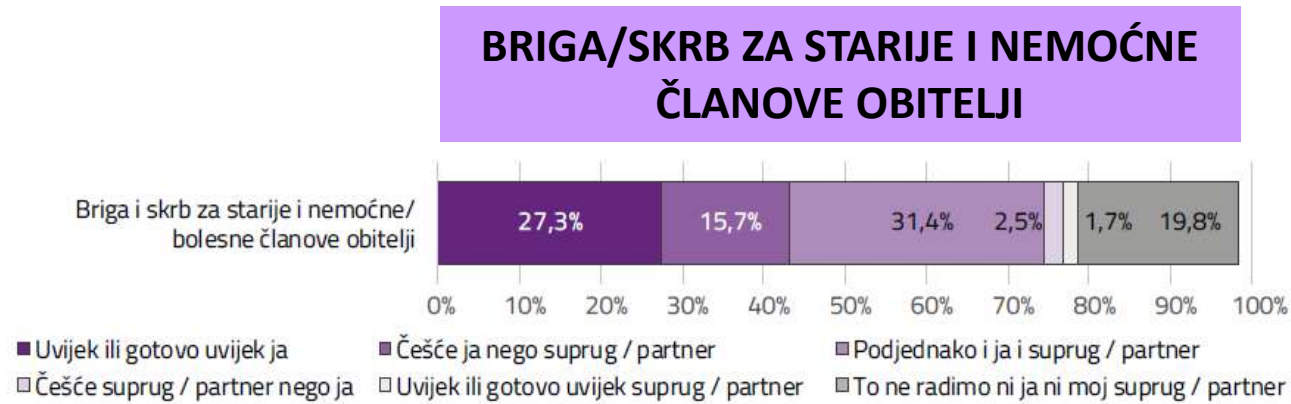

Slika 13. Broj sati tjedno provedenih obavljajući poslove vezane za brigu o djeci

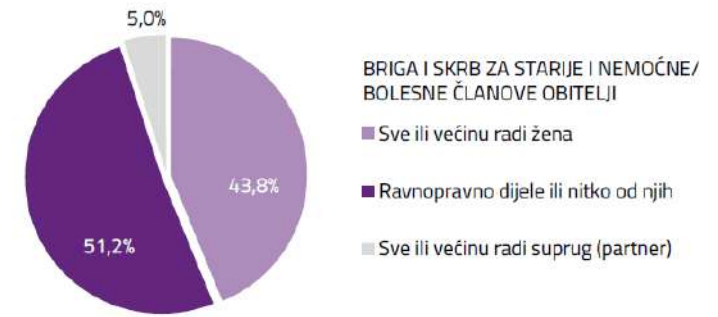

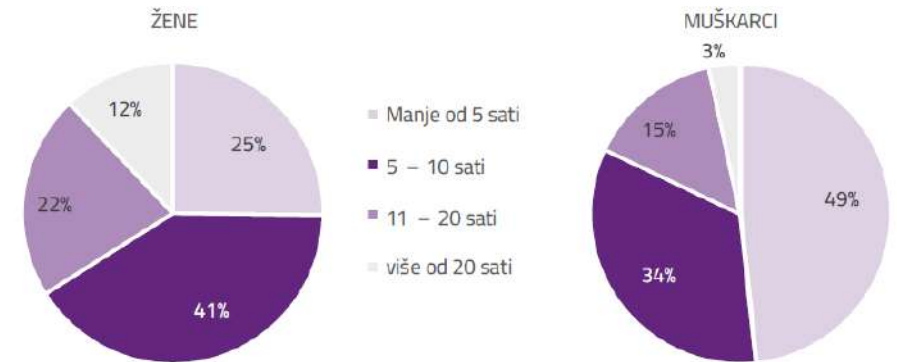
5. Klasnić, 2017 (podaci iz 2016.)

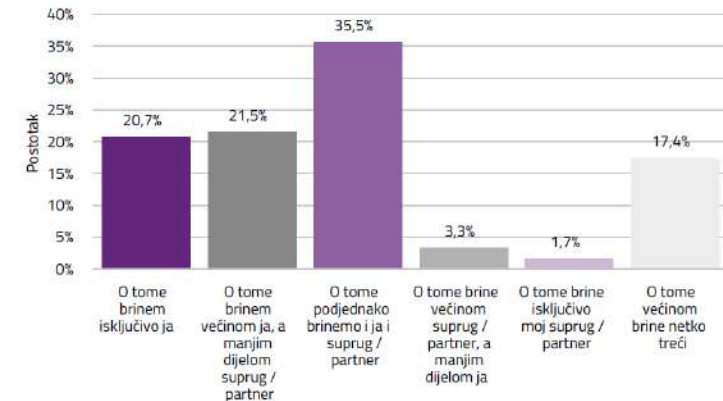
Slika 15. Briga i skrb za starije i nemoćne/bolesne članove obitelji (N = 121)

Slika 16. Obavljanje poslova vezanih za brigu i skrb o starijim i nemoćnim ili bolesnim članovima obitelji (N = 121)

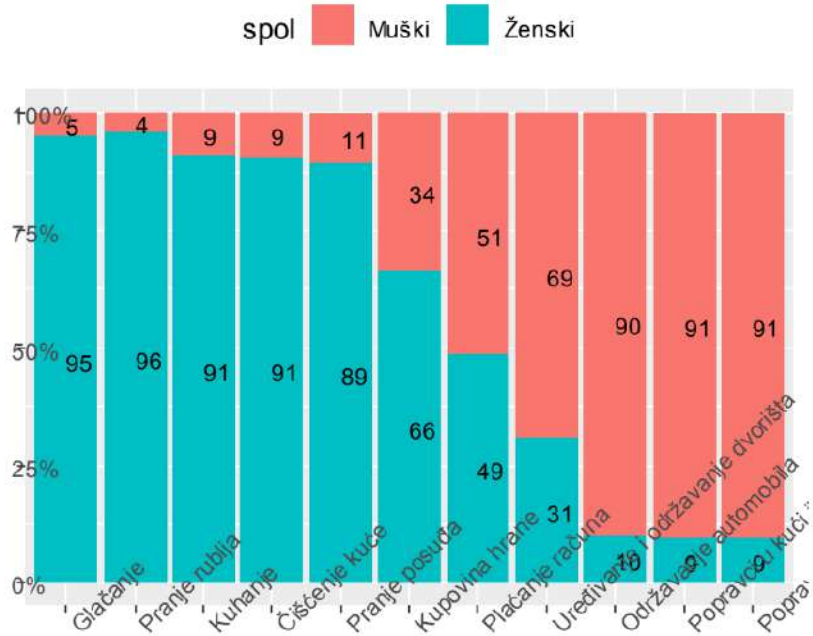
Slika 17. Broj sati tjedno provedenih obavljajući aktivnosti vezane za brigu i skrb o starijim i/ili nemoćnim, teško bolesnim članovima obitelji (N = 121)

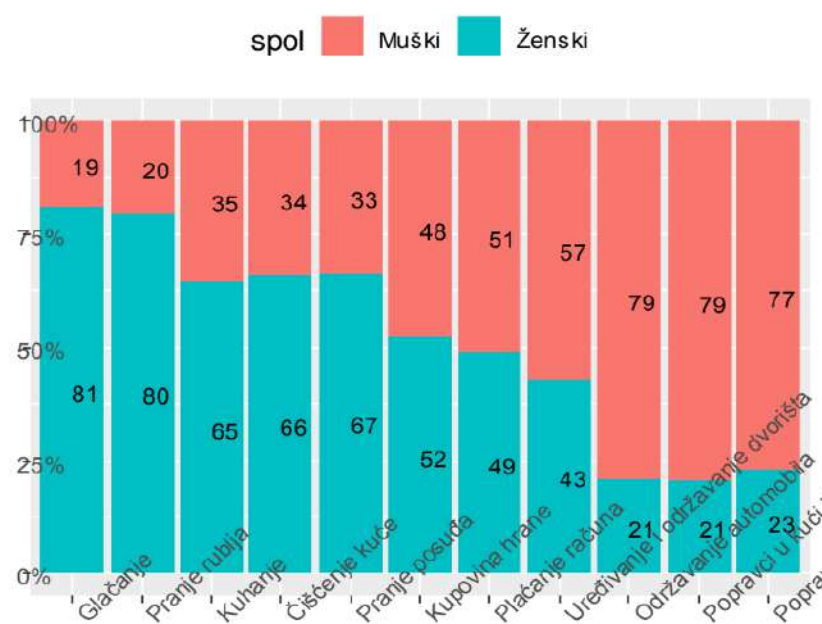
Slika 18. Tko vodi računa o poslovima vezanim za brigu i skrb za starije i nemoćne, teško bolesne članove obitelji (N = 121)

6.A Tomić-Koludrović, Petrić, Puzek i Zdravković, 2020 (podaci 2017.-2018.)

KUĆANSKI POSLOVI (11) – tko NAJČEŠĆE obavlja

KUĆANSKI POSLOVI – svi koji obavljaju, uključujući i POVREMENO

Potom su rađene analize rodni razlika u učestalosti obavljanja pojedinih poslova prema:

- **regiji** (Zagreb, Sjeverna Hrvatska, Slavonija, Banovina, Kordun i Lika, Hrvatsko primorje i Istra te Dalmacija)
- **strukturi kućanstva** (partneri s djecom, partneri bez djece, dijete_braća_roditelji, dijete_roditelji, partneri s djecom i roditeljima)

Ideja ovakve obrade podataka je da se uoči kako postoji pomak u strukturi rodne podjele rada, u smislu da tradicionalno „ženske“ kućanske poslove – **kad se uzme u obzir i njihovo povremeno obavljanje – muškarci ipak obavljaju u nešto većem postotku.**

Kad se uključi povremeno obavljanje tih poslova, **na sličan način raste i postotak žena u tradicionalno „muškim“ poslovima.**

6.A Tomić-Koludrović, Petrić, Pužek i Zdravković, 2020 (podaci 2017.-2018.)

Tablica 77: Broj sati koji se u prosjeku provodi u obavljanju kućanskih poslova (u postocima)

Koliko prosječno sati tjedno...	0 sati	Do 4 sata	5 do 8 sati	9 do 16 sati	17 do 24 sata	25 do 40 sati	Više od 40 sati	NZ / BO
...provodite u obavljanju bilo kakvih poslova u kućanstvu, uključujući skrb o djeci?	4	20	18	20	15	14	8	2
...vaš partner ili supružnik provede u obavljanju poslova u kućanstvu, uključujući skrb o djeci?	4	19	17	16	20	14	8	2
...imate samo za sebe i svoje interese - vježbanje, čitanje, gledanje televizije, izlasci i slično - a da pritom ne obavljate poslove u kućanstvu, čuvate djecu ili radite?	4	15	18	22	17	11	12	2
...vaš partner ili supružnik ima samo za sebe i svoje interese - vježbanje, čitanje, gledanje televizije, izlasci i slično - a da pritom ne obavlja poslove u kućanstvu, čuva djecu ili radi?	3	20	23	23	16	9	4	3

Dodatno: Analize po **spolu, dobi, obrazovanju veličini naselja i regiji.**

Tablica 79: Zadovoljstvo postojećom podjelom poslova

	%
N	= 921
U potpunosti nezadovoljan	3,7
Donekle nezadovoljan	5,7
Niti zadovoljan, niti nezadovoljan	10,3
Donekle zadovoljan	32,4
U potpunosti zadovoljan	47,3
Ne zna / ne želi odgovoriti	,5

rodnom podjelom rada u kućanstvu su zadovoljniji muškarci

Muškarci imaju znatno više slobodnog vremena tjedno u odnosu na žene.

Slobodno vrijeme **žena** ograničavaju **zaposlenje i djeca**, kao i **veličina mjesta u kojem žive**, dok slobodno vrijeme **muškaraca** ograničava samo **zaposlenje**, što također pokazuje da iza razlika u slobodnom vremenu, kao i iza razlika u plaćenom radu i obavljanju kućanskih poslova, stoje stabilne i čvrste strukture.

6.B Derado, Petrić i Tomić-Tomić-Koludrović, 2020

Relacijske rodne strategije u podjeli kućanskih poslova

“rodne strategije“ (Hochschild, 1989) = djelovanja kroz koja “osoba pokušava riješiti probleme pred sobom s obzirom na kulturne predodžbe roda”

Identificirane **individualne rodne strategije povezane s obavljanjem kućanskih poslova** jesu:

- Kod **muškaraca**: strategije neupitnosti, otpora promjeni, suradnje, te proaktivne egalitarnosti
- Kod **žena**: strategije neupitnosti, pritiska, pristajanja, te proaktivne egalitarnosti.
- Dovođenjem u odnos navedenih muških i ženskih individualnih strategija, uz primjenu kriterija rodne ravnoteže, dobivena je sljedeća tipologija strategija kućanstava u Hrvatskoj s obzirom na podjelu kućanskih poslova:
  - neupitno tradicionalna,
  - pretežno tradicionalna,
  - početno egalitarna i
  - proaktivno egalitarna

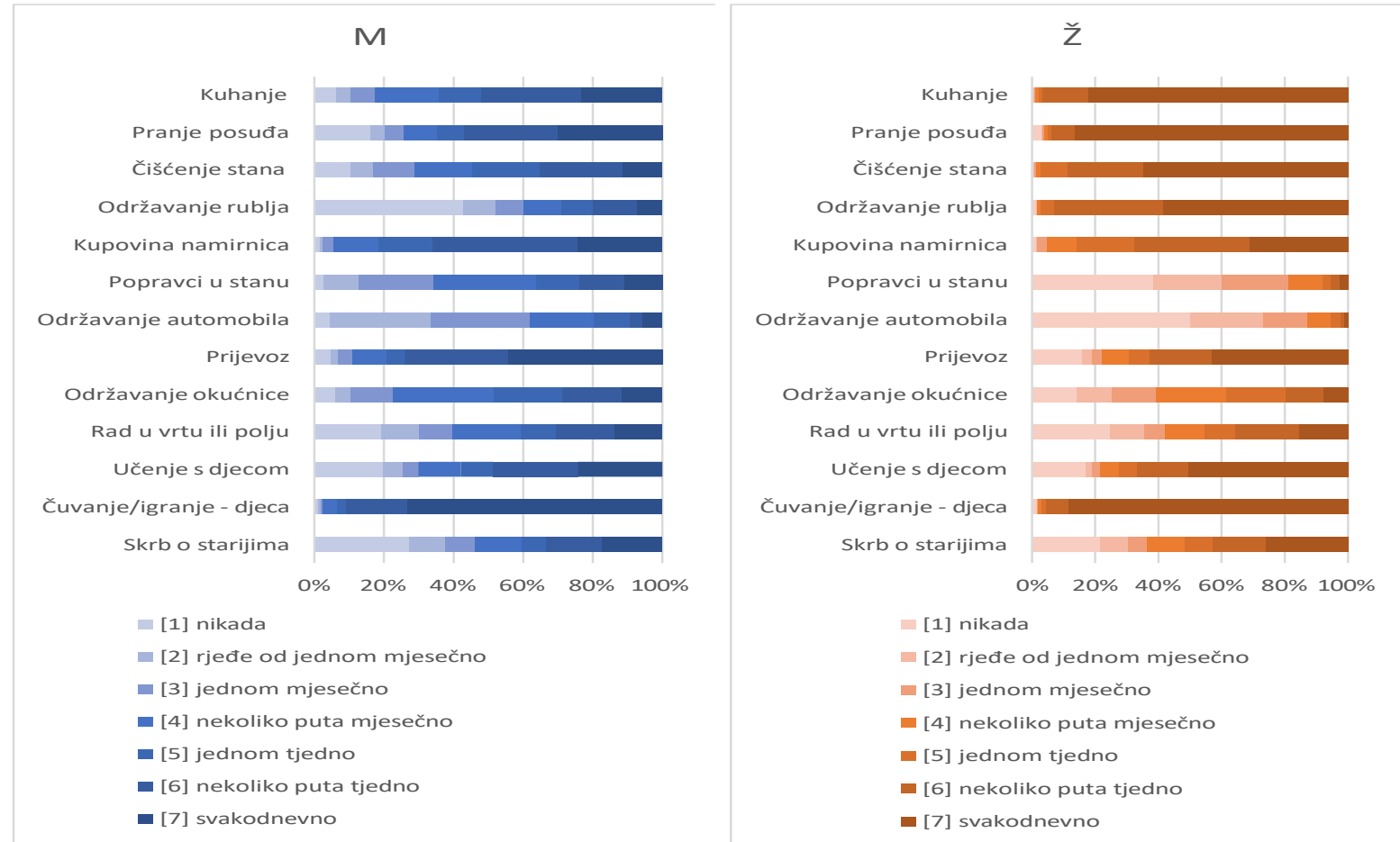
7. Barada, Čop, Čović, Marčelić, Parunov, Puzek, Račić, Šarić, Segarić, Zdravković (UNIZD), 2022

13 poslova - učestalost po spolu

1.1 SUDJELOVANJE U KUĆANSKIM POSLOVIMA RODITELJA MALOLJETNE DJECE

Rezultati provedenog istraživanja pokazuju kako se aktivnosti kućanskog rada grupiraju u nekoliko setova aktivnosti, s obzirom na to tko ih više obavlja i koliko često se te aktivnosti obavljaju, kako je vidljivo na sljedećem prikazu.

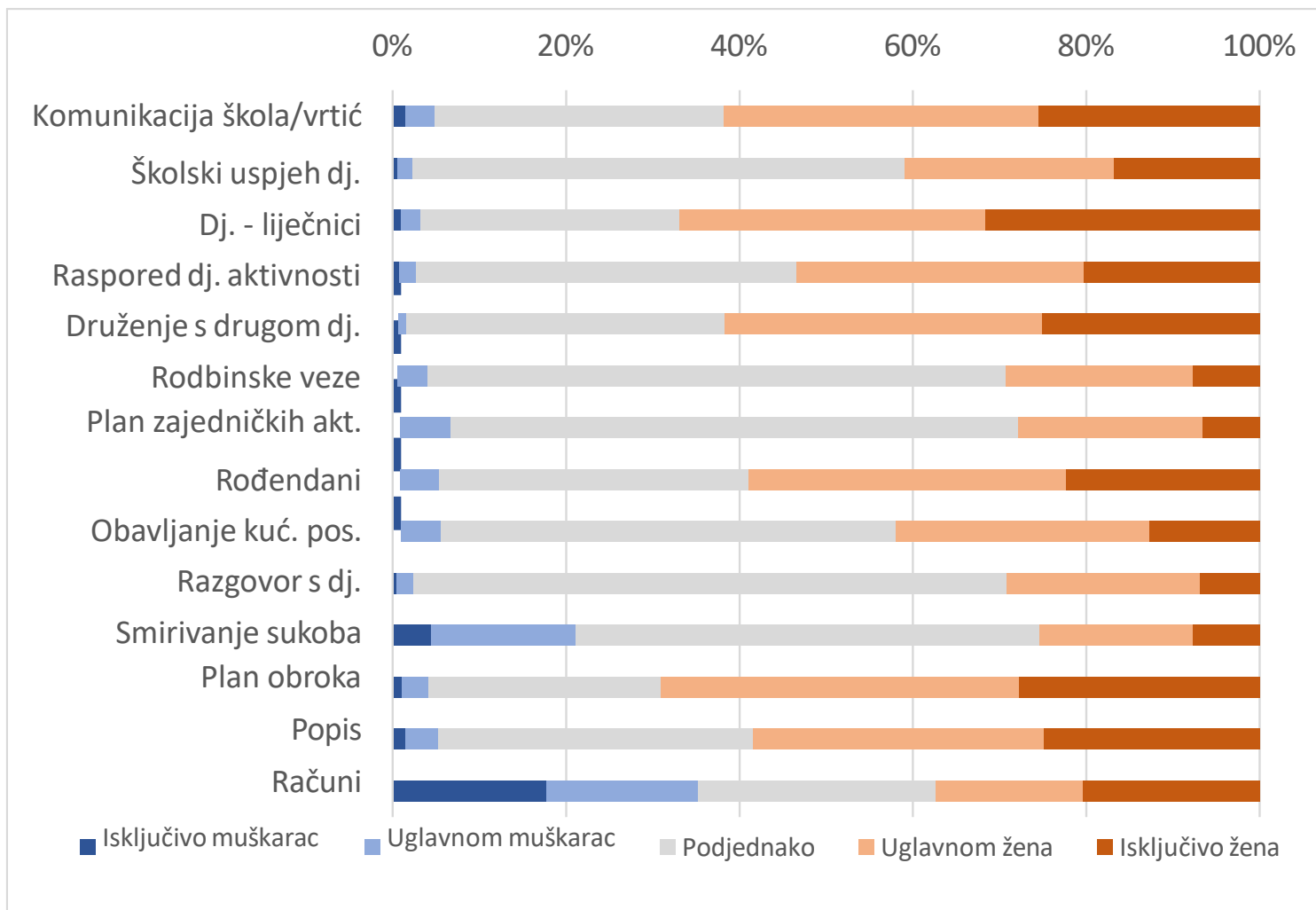
Prikaz 6: Obavljanje kućanskih poslova prema spolu

Rutinski poslovi - oni koje je nužno obavljati često ili svakodnevno - i dalje su domena ženskog rada. Između 90% i 97% žena, ovisno o aktivnosti, nekoliko puta tjedno ili svakodnevno kuha, pere posuđe, čisti stan ili održava rublje. Ovi podaci potvrđuju recentna

7. Barada, Čop, Čović, Marcelić, Parunov, Puzek, Račić, Šarić, Segarić, Zdravković, Unizd, 2022

Prikaz 10: Raspodjela emotivnog i kognitivnog rada (14)

Kognitivni i emotivni rad

- polovicu aktivnosti s popisa odrađuju većinom ili isključivo žene
- planiranje aktivnosti djece spram institucija (vrtić, škola, zdravstvo, druženja itd.) - „ženska“ domena.
- žene rade popise za kupovinu, a muškarci kupuju prema njemu
- „najegalitarnija“ podjela rada: vođenje brige o plaćanju računa i smirivanju sukoba u obitelji

Klasnić (et al.), 2024

MUŠKI I ŽENSKI MENTALNI
POSLOVI - tko koliko radi?

ŽENE

Od 74 aktivnosti, njih 27 se prema uspostavljenim kriterijima mogu smatrati tipično ženskima (radi ih preko polovice žena sa znatnom diskrepancijom u odnosu na svoje partnere).

Najviše briga oko čistoće, prehrane, emocionalnih potreba te društvenih aktivnosti.

		Ž	M	Ž-M
1	Primjećivanje kad je potrebno promijeniti posteljinu	84,1%	9,2%	74,9%
2	Primjećivanje da ponestaje deterdženta ili drugih sredstava za čišćenje	82,7%	14,6%	68,1%
3	Znati kako pravilno prati i njegovati odjeću (npr. koji komadi odjeće se smiju zajedno prati)	81,8%	8,1%	73,6%
4	Primjećivanje kada je nešto prljavo i potrebno je oprati (npr. zavjese, prozori, WC školjka ili sl.)	80,6%	12,3%	68,3%
5	Znati kako ispravno očistiti kuhinju (npr. unutrašnjost pećnice, štednjak, sudoper, pod itd.)	79,3%	11,1%	68,2%
6	Primjećivanje da je potrebno čišćenje kupaonice	79,3%	15,7%	63,6%
7	Znati kako učinkovito očistiti kupaonicu (npr. čišćenje naslaga kamenca i sapuna, unutrašnjosti WC školjke, umivaonika, ogledala itd.)	77,4%	11,7%	65,7%
8	Planiranje kada početi kuhati	77,2%	16,7%	60,5%
9	Primjećivanje kada ponestaje neke od namirnica i kućnih potrepština	73,7%	18,4%	55,3%
10	Odlučivanje što kuhati sa sastojcima koji se već nalaze u kući, tj. već su kupljeni	72,6%	16,7%	55,9%
11	Izrada popisa za kupovinu	72,2%	17,5%	54,6%
12	Znati gdje se nalaze pojedine stvari-predmeti u kuhinji	71,8%	11,5%	60,3%
13	Planiranje što treba spakirati za obiteljsko putovanje	69,9%	10,2%	59,6%
	ITD...			

MUŠKARCI

Od 74 aktivnosti, njih 7 se prema uspostavljenim kriterijima mogu smatrati tipično muškima (radi ih preko polovice muškaraca sa znatnom diskrepancijom u odnosu na svoje partnerice).

		Ž	M	Ž-M
1	Primjećivanje da automobilu treba dopuniti ulje i zrak	12,3%	70,1%	-57,9%
2	Dogovaranje popravaka automobila	12,7%	67,8%	-55,2%
3	Sjetiti se da treba registrirati-servisirati automobil ili mu promijeniti gume	16,5%	67,4%	-50,9%
4	Znati kako popraviti predmete-aparate u kućanstvu	18,6%	66,0%	-47,4%
5	Znati kako podesiti elektroničke uređaje u kućanstvu (npr. modem, router, računalo i sl.)	25,5%	63,5%	-37,9%
6	Dogovaranje kućnih popravaka s majstorima	21,9%	58,9%	-37,0%
7	Organiziranje radova i popravaka koje je potrebno učiniti u stanu-kući	27,8%	54,3%	-26,4%

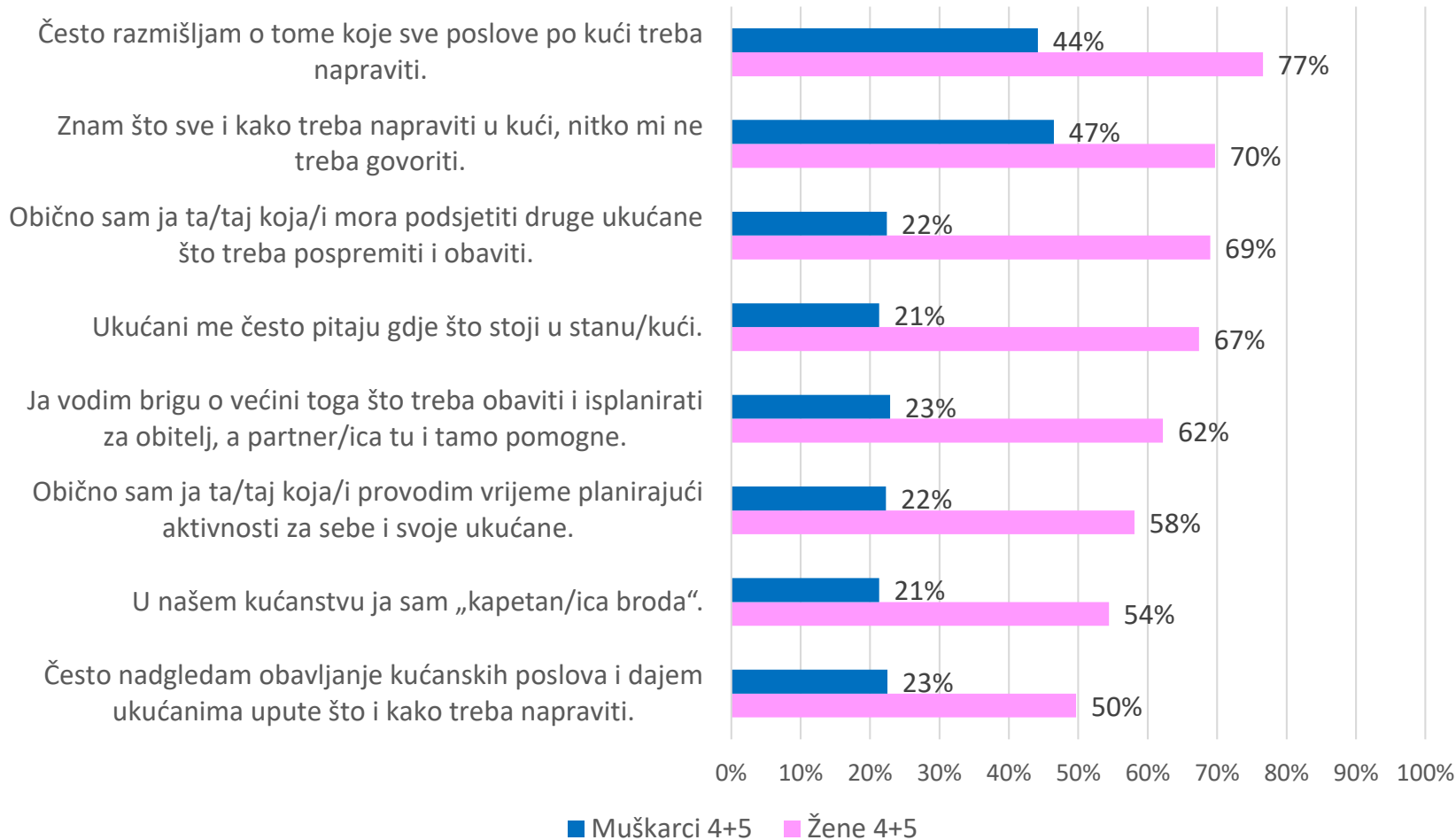
Dodatne analize: muškarci podjelu mentalnog rada percipiraju egalitarnijom nego žene.

Potencijalno objašnjenje diskrepancije: muškarci to ne percipiraju kao poslove koje treba obavljati.

Klasnić (et al.), 2023

Generički pokazatelji mentalnog rada u kućanstvu

Zašto je podjela mentalnog rada rodno neravnopravna?

Potencijalna teorijska objašnjenja:

- **Moći i resursi**
- **Patrijahalna podjela rodni uloga**

Klasnić i Degač, 2024

Kvalitativno istraživanje
percipiranih uzroka i posljedica
nejednake rodne podjele mentalnog
rada u hrvatskim kućanstvima

Mentalni rad
(engl. *mental labor/work*)
vs.
Mentalno opterećenje/teret
(engl. *mental load*)

Teme	Kategorije	Women / Men discussed
1. Žene nose veće mentalno opterećenje zbog stereotipnih rodni uloga	Traditional upbringing	Both
	Traditional gender roles	Both
	Women usually sacrifice themselves for the family	Both
	It gives women power and is a source of pride	both
	“Male blindness”	both
	“Natural differences” between women and men	W
	Patterns of behavior established in the early stages of a relationship	both
	Men as helpers in household labor	both
2. Žene nose veće mentalno opterećenje jer smatraju da bi vođenje kućanstva trebalo biti učinkovito i pouzdano	Saving time and energy	W
	Male unreliability	W
	Men don't do it well enough	both
	Men don't take initiative until women start to do it in front of them	W
3. Žene nose veće mentalno opterećenje jer upravljaju (potencijalnim) sukobima	Avoiding conflict with their partner	W
	Avoiding negative consequences for children and family	W
	Woman's unsuccessful attempt to activate a man in mental labor by causing conflict	W
	Women do an unsuccessful experiment	W
4. Mentalno opterećenje ima negativne posljedice za žene	Women are exhausted and frustrated	W
	Strained relations between household members	W
5. Muškarci obezvrjeđuju ženski mentalni rad	Men don't think household management is necessary	both
	Men think women are “liberated” if they have more children	M
	Men think women don't need to repeat it over and over again	both
6. Ako muškarci pokazuju inicijativu u mentalnom radu, to je precijenjeno i od muškaraca i od žena	A man who does household labor on his own initiative is very advanced and deserves praise	W
	Exceptional help when a man recognizes that a woman cannot	W
	Long-term mental labor destroys men	M

Zaključci

- Od 1998. do danas **struktura orodnjenog kućanskog rada nije se u bitnome promijenila.**
- Obavljanje redovitih/rutiniziranih kućanskih poslova uglavnom obavljaju žene, briga za djecu, naročito uzimanja bolovanja kad je dijete bolesno obavljaju žene, kao i brigu za starije i nemoćme, te većinu istraženih varijabli vezanih za mentalni rad.
- Briga za djecu je ili zajednički ili i dalje ženski posao - muškarci se ipak više uključuju u poslove brige za djecu nego u rutinske kućanske poslove
- Muškarci u kućanstvu obavljaju povremene poslove koji se tradicionalno smatraju "muškim": manje popravke u stanu; održavanje automobila; promjene osigurača za struju, promjene plinske boce, lakših popravaka kućanskih aparata i sl.
- Mentalni (emocionalni i kognitivni) - novo područje interesa istraživača
- Podaci ukazuju na postojanje izrazite rodne neravnopravnosti u obavljanju obiteljskih poslova, posebice rutinskih kućanskih poslova i određenih aktivnosti vezanih za brigu o djeci → žene rade dvostruku smjenu; potvrda odgođene ili možda zaustavljene revolucije?
- Teorijski modeli za objašnjenje rodni nejednakosti - potrebno je razvijati nove

Zaključci

- Sociološki istraživački interes za ove teme s godinama raste, pristupi su sve razrađeniji - istražuje se veći broj poslova, preciznije klasifikacije vrsta rada, uzorci u kvant. istraživanjima su sve kvalitetniji, no mjere su i dalje različite i nisu direktno usporedive kroz vrijeme → nema jednog ustaljenog načina mjerenja (rodna podjela, učestalost...)

Vrh „rang liste neravnopravnosti“

87%	Glaćanje
85%	Mijenjanje posteljine, čišćenje sanitarnih prostorija, pranje rublja
84%	Mentalni rad vezan za održavanje čistoće doma (posteljina, rublje, sredstva za čišćenje, čišćenje dijelova stana/kuće...)
79%	Pranje podova, brisanje prašine
72%-77%	Mentalni rad vezan za prehranu, namirnice, pripremu hrane
70%	Kuhanje i priprema hrane, kupovina odjeće i obuće za djecu organizacija obiteljskog života (lokacija predmetna, organizacija putovanja i društvenog života djeteta)
60%	Uzimanje bolovanja radi djeteta, mijenjanje pelena Hranjenje djeteta, pomaganje u učenju

...

HVALA NA PAŽNJI!

Ksenija Klasnić

Sveučilište u Zagrebu Filozofski fakultet

kklasnic@ffzg.unizg.hr

Suzana Kunac

Peta disciplina

kunacsuzana@gmail.com

<https://www.linkedin.com/pulse/trade-gender-equality-women-enpowerment-umut-ahmet-seyrek>